

Sygn. akt X Ca 167/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy X Wydział Cywilny Rodzinny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mirela Tocha - Plata
Sędziowie:	SO Anna Staśkiewicz - Bortkiewicz (spr.) SO Małgorzata Koźmińska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Małgorzata Sztuczyńska

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie sprawy

z powództwa małoletnich O. i J. rodzeństwa G. reprezentowanych przez matkę B. G.

przeciwko P. G.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 15 kwietnia 2013 roku, sygnatura akt V RC 581/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten tylko sposób, że podwyższa alimenty od dnia 06 lipca 2012r. i oddala powództwo w pozostałym zakresie,
2. oddala apelację w pozostałej części,
3. znosi wzajemnie koszty zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt X Ca 167/13

UZASADNIENIE

Działająca w imieniu małoletnich O. G. i J. G., przedstawicielka ustawowa B. G. wniosła o podwyższenie od pozwanego P. G. renty alimentacyjnej zasądzonej w wyroku Sądu Okręgowego w (...) z dnia (...)roku sygn. akt XC (...)z kwoty po 400 zł. miesięcznie do kwoty po 800 zł. miesięcznie na każdego z powodów, począwszy od dnia 1 lipca 2010 r. oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz matki powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa (k. 19 akt).

Na rozprawie w dniu 8 kwietnia 2013 r. strona powodowa zaproponowała zawarcie ugody na kwotę po 600 zł. na każdego z powodów. Pozwany nie wyraził zgody na powyższe, lecz uznał powództwo do kwot po 450 zł. na rzecz każdego dziecka (k. 114 akt). Ponadto pozwany nie wyraził zgody na podwyższenie renty alimentacyjnej z datą wsteczną, gdyż byłoby to amoralne (k. 115 akt).

Następnie strona powodowa wniosła o podwyższenie renty alimentacyjnej do kwoty po 600 zł. na każde z dzieci od dnia 1 lipca 2010 r. w pozostałym zakresie cofnęła pozew. Natomiast pozwany wyraził zgodę na cofnięcie pozwu w powyższym zakresie oraz uznał powództwo do kwoty po 500 zł. na każde z dzieci od dnia wydania wyroku, w pozostałym zakresie wniósł o oddalenie powództwa, a w zakresie kwoty cofniętej o umorzenie (k. 116 akt).

Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy podwyższył od pozwanego P. G. renty alimentacyjne na rzecz małoletnich powodów O. i J. rodzeństwa G. z kwot po 400 zł. miesięcznie, ustalonych wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia (...) roku sygn. akt XC (...), do kwot po 600 zł. miesięcznie na rzecz każdego z powodów, to jest łącznie do kwoty 1.200 zł. miesięcznie, płatnych z góry do dnia 15-tego każdego miesiąca do rąk matki powodów B. G., z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności każdej z rat, począwszy od dnia 1 lipca 2010 r. (pkt 1 wyroku), w pozostałym zakresie postępowanie umorzył (pkt 2 wyroku), nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Bydgoszczy kwotę 120 zł. tytułem nie uiszczonych kosztów sądowych (pkt 3 wyroku) oraz w pkt 4 wyroku nadał wyrokowi w punkcie pierwszym rygor natychmiastowej wykonalności. Sąd Rejonowy ustalił, iż wyrokiem z dnia (...) roku sygn. akt XC (...) Sąd Okręgowy w (...) powierzył wykonywanie władzy rodzicielskiej nad O. i J. G., matce B. G., przyznając P. G. prawo współdecydowania w istotnych sprawach dzieci. Ponadto Sąd zobowiązał pozwanego do ponoszenia kosztów utrzymania małoletnich powodów w wysokości po 400 złotych na każde z dzieci, tj. łącznie 800 zł. miesięcznie, płatnych do 15-tego każdego miesiąca, do rąk matki małoletnich B. G., z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności poszczególnych rat, począwszy od dnia uprawomocnienia się wyroku. Sąd ustalił także, iż w czasie sprawy rozwodowej, B. G. nie pracowała i nie posiadała stałych dochodów. Opiekowała się małoletnimi powodami, którzy mieli 9 i 4 lata. Pozwany P. G. nie mieszkał w tym czasie z dziećmi i ich matką, lecz ponosił wszelkie koszty związane z użytkowaniem domu. Ponadto ponosił koszt najmu mieszkania 700 zł. Sąd I Instancji ustalił także, że aktualnie B. G. pracuje zawodowo i z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 1.400 zł. miesięcznie. Ponosi koszty utrzymania domu, w którym zamieszkuje wspólnie z dziećmi. Miesięczne koszty utrzymania małoletniego J. wynoszą w skali miesiąca około 700 zł., natomiast małoletniej powódki około 800 zł. Przechodząc do pozwanego Sąd Rejonowy ustalił, iż P. G. wynajmuje pokój i z tego tytułu ponosi miesięcznie koszty najmu i opłat za media w łącznej wysokości średnio 525 zł. Ponadto płaci ok. 130 zł. za telefon i Internet. Pozwany pracuje w policji i z tego tytułu uzyskuje dochód rzędu 5.500 zł. netto miesięcznie. P. G. spłaca kredyt zaciągnięty na budowę domu, którego miesięczna rata wynosi 1.500 zł. Dodatkowo ponosi koszty zakupu żywności, środków czystości oraz kosmetyków w łącznej kwocie 280 zł. miesięcznie. Płaci także odsetki od debetu w kwocie 100 zł. miesięcznie i spłaca dwa inne kredyty konsumpcyjne, których łączna rata wynosi 779 zł. Przechodząc do rozważań natury prawnej Sąd Rejonowy podkreślił, iż niewątpliwym jest, że od czasu uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w (...) w sprawie XC (...), nastąpiła zmiana usprawiedliwionych kosztów utrzymania powodów, jak również zmiana możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego i matki powodów, która uzasadniała uwzględnienie powództwa. Uwypuklił przy tym, iż w latach 2010-2012 pozwany osiągał znacznie wyższe wynagrodzenie niż B. G., przy czym ponosił znacznie mniejsze wydatki na własne utrzymanie, niż B. G. na powodów. Analizując możliwości majątkowe pozwanego Sąd nie uwzględnił kwot rat kredytów, jakie zaciągnął pozwany w Banku (...) oraz w (...) -u. W ocenie Sądu, nie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, miała sytuacja materialna matki powodów. Podkreślił przy tym, iż B. G. samotnie wychowuje powodów oraz od lipca 2010 r. ponosi koszt opłat za użytkowanie domu, który łącznie wynosi ok. 850 zł. miesięcznie, przy czym osiąga wynagrodzenie w wysokości najniższej krajowej. W związku z powyższym, Sąd przyjął, że zasadnym jest podwyższenie od pozwanego rent alimentacyjnych na rzecz powodów zgodnie z ostatecznym żądaniem, tj. do wysokości po 600 zł. na każdego z powodów, począwszy od dnia 1 lipca 2010 r. Sąd zważył, że możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego pozwalają mu nałożenie zwiększonej kwoty alimentów bez popadania w stan niedostatku począwszy od dnia 1 lipca 2010 r. Od daty tej wzrosły koszty utrzymania dzieci w porównaniu

do stanu ze sprawy rozwodowej, co wiąże się ze wzrostem ich potrzeb, edukacją i rozwojem. Od tego czasu wzrosły również znacząco zarobki pozwanego. Biorąc powyższe pod uwagę orzeczono, jak w pkt. 1 wyroku na podstawie art. 138 krio w zw. z art. 133 krio i art. 135 krio. Powództwo w pozostałej części zostało cofnięte przez stronę powodową w toku postępowania za zgodą pozwanego, zatem na podstawie przepisu art. 355 § 1 kpc należało je w tym zakresie umorzyć (pkt 2 wyroku). W pkt. 3 wyroku Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Bydgoszczy kwotę 120 zł. tytułem nie uiszczonych kosztów sądowych na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Rozstrzygnięcie o rygorze natychmiastowej wykonalności oparto o przepis art. 333 § 1 pkt 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany zarzucając mu:

1) naruszenie prawa materialnego tj.:

- art. 135 § 1 i art. 138 w zw. z art. 137 § 2 krio poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż dopuszczalne jest żądanie podwyższenia alimentów z datą wsteczną za okres dwóch lat poprzedzających wniesienie powództwa,

- art. 135 § 1 krio poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż dla ustalenia zarobkowych i majątkowych możliwości pozwanego bez znaczenia pozostaje okoliczność samodzielnej spłaty kredytów obciążających B. i P. G., w sytuacji gdy w toku postępowania o podział majątku wspólnego zgłoszono wniosek o rozliczenie nakładów poniesionych przez pozwanego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej,

- art. 138 w zw. z art. 135 § 1 i 2 krio poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż zmiana sytuacji zawodowej pociągająca za sobą polepszenie sytuacji majątkowej i zarobkowej B. G., nie stanowi istotnej zmiany stosunków dającej podstawę większej partycypacji matki w kosztach utrzymania małoletnich,

2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w zakresie możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania przed sądami obu instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu apelacyjnym, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie w części dotyczącej terminu początkowego podwyższenia alimentów. Rację ma bowiem skarżący twierdząc, iż niedopuszczalne było podwyższenie przez Sąd merittii alimentów z datą wsteczną tj. za okres dwóch lat poprzedzających wytoczenie powództwa w niniejszej sprawie.

Za skarżącym należy wskazać, iż w świetle ustalonej judykatury Sądu Najwyższego już z samego charakteru świadczeń alimentacyjnych wynika, że ich celem jest dostarczenie uprawnionemu środków do zaspokojenia jego bieżących potrzeb. Poszczególne bowiem raty alimentacyjne służą do zaspokojenia bieżących potrzeb osoby uprawnionej. O takim zaspokajaniu potrzeb może być mowa tylko co do teraźniejszości lub przyszłości, ponieważ nie można mówić o pokrywaniu potrzeb przeszłych. Wychodząc z przytoczonych założeń, Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 28 września 1949 r. (WA C 389/49, OSN 1951, poz. 60) wyjaśnił, że dochodzenie alimentów (względnie ich podwyższenia) za okres poprzedzający wytoczenie powództwa jest dopuszczalne tylko w ograniczonym zakresie, bo tylko w wypadku, gdy pozostały nie zaspokojone potrzeby lub zobowiązania zaciągnięte przez uprawnionego względem osoby trzeciej na pokrycie kosztów wychowania i utrzymania.

Zasadą jest więc w świetle przytoczonej uchwały, że roszczenie alimentacyjne nie dochodzone w czasie właściwym wygasa (**zasada pro praeterito nemo alitur**). Stanowisko Sądu Najwyższego w tej materii jest jednolite i konsekwentne, o czym świadczy bieżące orzecznictwo. Jako przykład można przytoczyć orzeczenie z dnia 7 lipca 2000 r. (III CKN 1015/00, niepubl.), w którym SN stanął na stanowisku, że zaspokajanie „bieżących potrzeb” może nastąpić w teraźniejszości lub przyszłości, natomiast dochodzenie potrzeb przeszłych możliwe jest tylko w sytuacji,

gdy uprawniony wykaże, iż określone jego potrzeby zostały niezaspokojone, względnie że zobowiązania zaciągnięte na pokrycie tych usprawiedliwionych potrzeb nie zostały zlikwidowane (J. I., Alimenty..., s. 172).

Przytoczone zapatrywanie ma w sprawie to istotne znaczenie, że strona powodowa dochodząc swoich uprawnień za czas przeszły powinna wykazać, a czego, według poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, w niniejszej sprawie nie uczyniła, że jakieś usprawiedliwione potrzeby małoletnich pozostały niezaspokojone, względnie że jakieś zobowiązania, i to zaciągnięte na pokrycie usprawiedliwionych potrzeb małoletniej O. i J., i wynikające stąd zadłużenie, nie zostało zlikwidowane. Tylko bowiem w takim zakresie, jak to trafnie argumentował w apelacji pozwany, żądanie strony powodowej podwyższenia alimentów za czas przeszły tj. od dnia 1 lipca 2010 r. mogłoby podlegać uwzględnieniu.

Z tych przyczyn Sąd II Instancji zmienił datę początkową podwyższenia alimentów z dnia 1 lipca 2010 r. na dzień 6 lipca 2012 r. jako dzień wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie i oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 1 wyroku).

Na marginesie jedynie należy wskazać, iż obecnie istnieją dwie drogi dochodzenia roszczeń alimentacyjnych za okres poprzedzający wytoczenie powództwa. Pierwszą z nich otwiera art. 137 § 2 krio stanowiąc, iż niezaspokojone potrzeby uprawnionego z czasu przed wniesieniem powództwa o alimenty sąd uwzględnia zasądzając odpowiednią sumę pieniężną. Druga z kolei wynika z możliwości dochodzenia roszczenia regresowego przez osobę, która zaspokajała potrzeby uprawnionych w zakresie przewyższającym swój obowiązek albo w zastępstwie osoby zobowiązanej. Z żadną natomiast z opisanych sytuacji nie mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji w pozostałym zakresie.

Przechodząc do oceny zaskarżonego rozstrzygnięcia w zakresie wysokości przyznanych świadczeń alimentacyjnych podkreślić należy, iż Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny zgromadzonego w toku procesu materiału dowodowego i na tej podstawie prawidłowo ocenił w jakim zakresie pozwany winien przyczynić się do ponoszenia zwiększonych kosztów utrzymania małoletnich powodów.

Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy podstawą wydanego w niniejszej sprawie wyroku jest art. 138 krio, który stanowi, że w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zmiana stosunków musi dotyczyć okoliczności, od których zależy istnienie i zakres obowiązku alimentacyjnego. Jeżeli, alimenty zostały ustalone wyrokiem Sądu, podstawą powództwa z art. 138 krio może być tylko zmiana stosunków, ale tylko taka, która wystąpiła już po uprawomocnieniu się wyroku, którym zasądzono alimenty (vide - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.05.1999 roku sygn. akt I CKN 274/99).

Zdaniem Sądu Odwoławczego, Sąd Rejonowy doszedł do prawidłowego wniosku, iż usprawiedliwione potrzeby małoletnich powodów wzrosły od momentu ustalenia świadczeń alimentacyjnych pozwanego na dotychczasowym poziomie. Jednocześnie – wbrew twierdzeniom skarżącego - Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej wykładni art. 135 § 1 krio, jak również prawidłowo zastosował wymieniony przepis, biorąc pod uwagę okoliczności faktyczne sprawy. Prawidłowo przy tym ustalił obecne usprawiedliwione koszty utrzymania 14 letniej O. oraz 9 letniego J.. Należy bowiem pamiętać, iż zakres usprawiedliwionych potrzeb dziecka musi być każdorazowo oceniany przez pryzmat możliwości majątkowych jego rodziców. Na tym tle wskazane przez B. G. kwoty nie wydają się być wygórowane, tym bardziej że zaliczają się do nich także koszty utrzymania mieszkania, w którym dzieci obecnie zamieszkują.

Nie sposób również zgodzić się z zarzutami apelacji w zakresie poczynionych przez Sąd I Instancji ustaleń co do możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego. Sąd Okręgowy w całości podzielił stanowisko Sądu Rejonowego co do tego, że w chwili obecnej możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego wyczerpują się w uzyskiwanym przez niego wynagrodzeniu, którego wysokość wynosi około 5.500 zł. miesięcznie. Jednocześnie wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Rejonowy ustalając wysokość należnych od pozwanego alimentów, uwzględnił fakt dokonywania przez niego spłaty kredytu w kwocie 1.500 zł. miesięcznie. Okoliczność ta wynika wprost z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia i nie wymaga dalszych rozważań. Słusznie natomiast Sąd I Instancji analizując możliwości majątkowe

pozwanego nie uwzględnił kwot rat kredytów, jakie pozwany zaciągnął w Banku (...) oraz w (...) -u. Obszerne uzasadnienie sądu pierwszoinstancyjnego w tym zakresie Sąd Odwoławczy w całości podziela i czyni własnym. Wbrew również twierdzeniom apelacji sąd meritii - oceniając w jakim zakresie każdy z rodziców powinien partycypować w kosztach utrzymania małoletnich powodów- uwzględnił wzrost możliwości majątkowych i zarobkowych B. G.. Nie można jednak zapominać o tym, iż co prawda obecnie matka małoletnich powodów pracuje zarobkowo, jednak uzyskiwany przez nią dochód jest niewielki, rzędu najniższej krajowej. Pozwany natomiast, co nie było przez stronę kwestionowane w toku procesu, uzyskuje miesięcznie dochód niemal 5 krotnie wyższy i nie jest już zobligowany do ponoszenia kosztów eksploatacyjnych mieszkania, w którym zamieszkują jego dzieci i była żona.

Uznanie przeto przez Sąd Rejonowy, że obciążenie pozwanego obowiązkiem alimentacyjnym względem dzieci w rozmiarze 600 zł. miesięcznie na rzecz każdego z nich, odpowiada jego możliwościom zarobkowym, nie nastąpiło z naruszeniem art. 135 § 1 krio. Do takiego uznania prowadzi tym bardziej fakt, iż sam pozwany wyraził wolę łożenia na rzecz małoletnich alimentów w łącznej wysokości 1.000 zł. miesięcznie (tj. po 500 zł. na rzecz każdego z dzieci) a nadto deklarował chęć finansowania im dodatkowych zajęć jak basen czy kino i zakup prezentów. Wyrażał także wolę partycypowania w „kieszonkowym” dzieci.

Na tle poczynionych wyżej uwag nie można zgodzić się także z ostatnim zarzutem apelacji, tj. zarzutem sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w zakresie możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego. Ponowne jednak dywagacje Sądu Odwoławczego w tym zakresie uznać należy za zbędne.

Uznając zatem, że Sąd Rejonowy prawidłowo obciążył kosztami utrzymania rodziców małoletniego dziecka, Sąd Odwoławczy apelację strony pozwanej w zakresie w jakim odnosi się do wysokości świadczeń alimentacyjnych, jako bezzasadną, oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.(pkt 2 wyroku).

Z uwagi na to, że apelacja uwzględniona została co do daty początkowej podwyższenia alimentów, a oddalona w zakresie wysokości świadczeń alimentacyjnych, Sąd Odwoławczy zniósł wzajemnie koszty zastępstwa procesowego za II instancję na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 100 k.p.c. (pkt 3 wyroku).